

KANDIDAT

1297

PRØVE

UT-114 1 Kulturelle endringsprosesser

Emnekode	UT-114
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	07.12.2017 09:00
Sluttid	07.12.2017 14:00
Sensurfrist	04.01.2018 01:00
PDF opprettet	11.10.2018 14:26
Opprettet av	Digital Eksamen

☑ UT-114, generell informasjon

Emnekode: UT-114

Emnenavn: Kulturelle endringsprosesser

Dato: 7. desember

Varighet: 09.00 - 14.00

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Merknader:

Svar på både del A og B.

Del A består av tre kortsvar-oppgaver (ca. 200-500 ord hver) og teller 50 %.

Del B består av én langsvart-oppgave og teller 50 %.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

Velg et alternativ

Ja

Nei

Besvart.

1 UT-114, del A

Velg tre av begrepsparene under og gjør rede for sammenhengen mellom dem:

- Dynamisk og essensialistisk kulturforståelse
- Kulturrelativisme og universalisme
- Produksjon av kultur og konsumpsjon av kultur
- Hverdagsliv og hverdagsgeografi
- Etnisitet og nasjonalisme
- Populærkultur og høykultur
- Klassifikasjon og makt
- Migrasjon og identitet

Skriv ditt svar her...

Dynamisk og essensialistisk kultur forståelse

Kultur er ett av begrepene som er vanskeligst å definere, og når det defineres er som regel ikke definisjonen nøytral. Når det kommer til selve begrepet er vanskelig å komme med en nøytral definisjon, ettersom at alle mennesker har en normativ kulturforståelse. Likevel har vi to hovedskiller mellom dynamisk og essensialistisk kulturforståelse. Den dynamiske kulturforståelse er den forståelsen av kultur om at det skapes fra dag til dag, endres og er dynamisk. Hylland Eriksen definerer det som "den omskiftelige meningsdannelsen som gang på gang etableres og forandres i kontakt med andre" det vil si at kulturen skapes, og endres når mennesker samhandler i sosiale aktiviteter og skapes aktivt selv. Likevel er det viktig å legge til grunne at man er født med visse egenskaper, men de er dynamiske og kan/vil endres og la seg påvirke i en viss grad.

Den essensialistiske kulturforståelsen derimot definerer Hylland Eriksen som "de ferdigheter, væremåten og oppfatninger som man tilegner seg som medlemmer av et samfunn". Denne forståelsen vektlegger at det er noe man er født med og som nesten går uendret gjennom livet.

Dette går som regel i arv fra generasjon til generasjon, og kan for eksempel være juletradisjonen i en familie.

Det er også viktig å vektlegge at man ikke har kun en av disse fortsåelsene, men at man vektlegger den ene mer ovenfor den andre.

Produksjon og konsumpsjon av kultur

Produksjon av kultur er de kulturelle produktene, reklamene og mediene. Det som er viktig å se på når det kommer til produksjon er hvem som produserer, og meningen bak det. Meningen bak er som oftest å skape endring og påvirke konsumenten. De kulturelle produktene legger til grunn for hva vi blant annet er opptatt av og verdsetter. Dette fører til at produsentene får en slags makt over oss konsumere, ettersom vi som forbrukere konsumerer disse tankene, idealene og produktene. Produsentene kan reklamere for et skjønnhetsideale for eksempel, og man kan lures til å tro at det er dette produktet som vil føre til sosial akseptasjon og lykke i livet. Kulturformes og skapes strategisk til å skape disse endringen og påvirkelsene, og vi kan derfor kalle kultur for politikk i praksis. Det er snakk om makt, hvor massekulturen som oftes er målet, og produsentene ønsker å definere hva som er "god" eller "dårlig" kultur ovenfor oss som konsumere.

Likevel er det slik at vi som konsumenter også har en makt over produsentene. Det er ikke slik at vi tar til oss alle de kulturelle produktene de produserer, eller ønsker å benytte dem. Dette fører til at produsentene også må tilpasse sine produkter til oss som konsumenter, og gi oss det vi vil ha. Det er ikke noe vits for dem å trykke på et produkt de ikke får solgt, så de må tilrettelegge seg på lik linje som konsumentet.

Man må også legge til rette for at kulturelle produkter har blitt mer materielle enn det de var tidligere, og materialitet påvirker hverdagen vår i en mye større grad enn tidligere. Vi er altså like avhengig av produsentene, som det produsente er avhengig av oss som konsumenter.

Migrasjon og identitet

Migrasjon har blitt et tema som settes mer og mer i dagslys, og det er ikke uvanlig med migrasjon i dagens samfunn. Mobilitet og globalisering har ført til at verden har blitt mer sammensatt, med kulturelle blandinger, kultur møter og har et større fellesskap. Derfor er det viktig å se på migrasjon og identitet som en sammenheng, det kan være vanskelig å skulle beholde sin identitet når man som en minoritet kommer til et nytt land hvor kulturen, samfunnet, normer og verdier er bygd opp på et helt annet kulturelt grunnlag enn det man er vandt til. Som imigrant i samfunnet kan man blant annet velge å oppgi sin identitet, og heller ta til seg majoritetens normer, verdier og kultur. Dette kalles for assimilering, altså minoriteten gir opp sin kulturarv for majoriteten for å bli mest lik. Samfunnet kan også velge å påvirke hvordan imigrantenes identitet skal bli ettersom de kan ha et segregeringssystem i samfunnet, det vil si at en gruppe mennesker lever avskilt fra samfunnet. Dette er som oftest assosiert med noe negativ for eksempel apartheid. Samfunnet kan også velge å ha integrering, det vil si at alle får beholde sine verdier, normer og kulturarv og majoriteten og minoriteten legges på lik linje.

Når det kommer til identitet defineres det som "meningsdannelsen hos en sosial gruppe, eller person, det vil si hvordan individet og fellesskapet ser på seg selv, og andre ser på dem". Individet kan altså ha en individuell identitet, som er hva som er spesielt hos hver enkelt person, eller en kollektiv identitet, hvor man skiller mellom "oss" og "de andre". Det gjør at man som imigrant kan føle seg som "oss" som for eksempel en etnisk gruppe mot "de andre" som er resten av befolkningen i landet. Det er likevel viktig å ta til grunn at man som individ har flere aspekter ved sin identitet. Dette kalles for interseksualitet, individet har altså flere aspekt/byggesteiner i identiteten, for eksempel, etnisitet, alder, kjønn osv. Dette kan skape en tilhørighet eller en relasjonell identitet, hvor man definerer identiteten sin ut fra hvem som er en del av gruppen og hvem som ikke er.

Dersom individet har en konstruktiv forståelse av identitet kan de skape sin identitet aktivt fra dag til dag, og identitet er noe man konstruerer i samhandling med andre mennesker. Dette fører til at man kan selv velge hvor mye man ønsker å behold fra sin kulturarv eller innta fra majoriteten. Dagens samfunn er også mye mer mobilt som gjør at mennesker ikke kun trenger å ha tilhørighet til et sted, eller land for den slags skyld. Man kan ha transnasjoale forbindelser, altså tilhørighet til flere steder. Dette ligger også som et aspekter for eksempel ved interseksualiseringen. Hvor man føler seg hjemme og hvem man føler seg hjemme med, altså det abstrakte og konkrete begrepet med hjem.

Besvart.

2 UT-114, del B

Velg én av disse tre oppgavene:

1. Velg et sted du kjenner til, i det globale Nord eller det globale Sør. Det kan være en by eller en bygd. Bruk begrepene location, sense of place og locale til å gi en beskrivelse av stedet. Drøft hvordan mobilitet påvirker dette stedet.
2. Velg deg ut et sted i det globale Nord eller det globale Sør. Det kan være et virkelig sted eller et forestilt sted. Det kan være en by eller en bygd. Du kjenner kanskje litt til stedet fra før, men kanskje ikke så mye. Du vil studere hvordan folk på dette stedet konstruerer sin identitet. Hvilke metoder ville du valgt for å studere dette, og hvordan ville du analysert identitet i dette lokalsamfunnet?
3. Drøft hvilke forståelser av kultur som ligger til grunn i artikkelen «Vaffel og falaffel» (se vedlegg til venstre). Bruk tegnteori og teori om mobilitet til å drøfte kulturelle endringsprosesser i Norge.

Skriv ditt svar her...

Oppgave 1.

Å skulle beskrive et sted er ikke alltid like lett. Men et sted kan defineres som et fysisk avgrenset meningsbærende område, og når vi ser på sted, tar vi utgangspunkt i tre faktorer. Det første er lokalisering, altså hvor det er plassert, og hvor det er plassert i forhold til noe annet. For eksempel kan dette være en flyplass, det sier noe om at det er en storby, eller et sted hvor mange reiser. Utgangspunkt nummer to når det kommer til sted er sted som menneskelig arena for samhandling og sosial aktivitet, og utgangspunkt nummer tre er sted som kilde til identitet, stedfølelse og stedtilhørighet, dette er noe jeg kommer tilbake til senere. Når man skal beskrive et sted er det relevant å se på stedet ut fra tre hovedbegreper: location, locale og sense of place. Stedet vil også påvirkes fra mobile og globaliserte faktorer, som påvirker de endogene og eksogene prosessene knyttet til stedet.

Dersom vi tar utgangspunkt i Oslo, er det viktig å se på det som et sted, arena og en kilde. Først kan vi først se på det som location for å få en lettere beskrivelse av stedet. Når man tar utgangspunkt i location vektlegger man de ytre målbare faktorene innad i stedet. Dette kan for eksempel være husene, infrastrukturen, geografiske forhold, skog, veier etc. Det er altså det som er plassert innenfor et fysisk avgrenset område. Dette kan også sammenlignes med det absoute rom som er, den fysisk avgrensede rammen for lokalisering av materielle ting, aktører og praksiser. Hvis man går tilbake til Oslo da vil man for eksempel se på hvordan veiene er plassert, hvor de fører, hvor mange som benytter dem, osv. Dette gir oss altså et målbart inntrykk av det gitte stedet og dersom man studerer location vil man vektlegge dette, hvor mange biler er på veien eller hvor mange hus det for eksempel er. Det er også viktig å se på hvor stedet er lokalisert ettersom dette sier noe om hva som skjer og foregår der. Ved hjelp av location får vi vite de ytre objektive faktorene om stedet, for eksempel at oslo er en industriby, en hovedstad ettersom slottet, og stortinget er plassert der og er en storby ut fra infrastrukturen og hvor mange hus og innbyggere som befinner seg innenfor Oslos grenser. Det er igjen her man ser på hvor stedet er plassert, hvor ligger det i forhold til andre byer, rurale områder, flyplasser, havener mm, Dette forteller oss noe om stedet som om det foreksempel er en industriby som Oslo, fult av fabriker og industri også at det foreksempel er en storby.

Dersom vi heller tar for oss oslo som location ser vi mer på mennesket som en sosial aktør innenfor location og de ulike praksisene. Dette er et relasjonelt rom, hvor mennesket handler ut fra andre sosiale aktører, praksiser og materielle ting. For eksempel vil mennesker som jobber nær en fabrikk for eksempel bosette seg nærme denne. Det blir skapt en relasjon mellom den sosiale aktøren og praksisen hvor den jobber. Ettersom vi ser på de sosiale aktørene i forhold plassering, fungerer det også den andre veien. Agglomerasjon, eller lokaliseringsteorien hvor fabrikker plasserer seg i forhold til andre fabrikker, men også i forhold til arbeidskraft. Med Oslo igjen som utgangspunkt kan det for eksempel fortelle at det er mange innbyggere som bor rundt denne spesifikke fabrikk, ettersom det at mange har relasjon til å jobbe der, eller gode assosiasjoner til den. Relasjonene kan også fungere den andre veien, for eksempel dersom man har dårlige minner til fabrikk, vil de ikke benytte den mer. Den sosiale aktøren, mennesket, handler altså ut fra sine relasjoner til hus, infrastruktur osv. Mennesket handler også ut fra relasjonene til andre mennesker, dette skaper en viss struktur i samfunn. Dette kan foreksempel være normer, verdier og holdninger.

Oslo som sence of place er derimot de opplevelsene, stedstilhørigheten og stedsidentiteten vi knytter opp til stedet. Det er hvordan man opplever å være der, og hva man føer og knytter rundt det. Ta for eksempel om man har gode minner med operaen fordi man så sin første ballettforestilling der, og har siden den gang ønsket å bli profesjonell ballerina. Da vil man trekke assoiasjoner til dette, og ha en stedstilhørighet her. Dersom man også er en ballettdanser som har

tatt ballett timer på operaen kan man også knytte et stedsidentitet ettersom det er noe man identifiserer seg selv med. Når det kommer til sense of place er det likevel viktig å si at man ikke trenger å ha en stedstilhørighet til et sted. For eksempel om en klasse fra en indre bygd er på klassetur til oslo, og ser på operaen som turister, vil de ikke nødvendigvis knytte en stedstilhørighet. Sense of place beskriver altså hvordan mennesket opplever, identifiserer og føler en tilhørighet til det gitte stedet.

Dagens verden er preget av mye globalisering som også har ført til mobilitet, både av mennesker og varer. Det er viktig å ta utgangspunkt i både mobilitet og globalisering når det er snakk om sted ettersom begge faktorene vil påvirke stedet. Globalisering defineres som "verdensomdannede sosiale prosesser som intensiveres og knytter sammen hendelser på vidt geografiske ulike steder". Mobilitet er altså en del av globaliseringen som knytter verden til et litt mindre, tettere og mer samlet sted, og er derfor et viktig aspekt. Prosessene innen mobilitet og globalisering vil altså påvirke hvordan vi tolker et sted, hvilket syn vi har på det og hvilke tanker og assosiasjoner som er knyttet til det. Mobilitet var tidligere ikke et begrep som ofte var tatt i bruk, og det at vi er mobile er relativt nytt. Vi kan kalle det en structure of feeling ettersom det er en ny måte å leve og oppleve et sted på.

Å forflytte seg fra land, og på tvers av grenser regnes som helt normalt. Oslo er i dag en multikulturell by, hvor det å ha en annen nasjonalitet, eller etnisitet er helt normalt. Sted, som nevnt tidligere, er en arena for menneskelig handling og aktivitet. At mobilitet har blitt så lett og tilgjengelig påvirker Oslo som sted ettersom det fører til kulturmøter og kulturblanding. Dette er en endrogen prosess som i samhandling for eksempel fører til at folket kanskje blir mer åpne ang. andres kulture. Dette kan medføre og skape en bedre evne til å respektere og reflektere rundt andres verdier og holdninger, og ikke ha den fremmedfrykten som lenge har preget vår kultur. Ved å være i daglig aktivitet med et multikulturelt samfunn, påvirkes stedets tradisjoner, holdninger og verider. For eksempel det at Oslo, og Norge ikke lenger er en del av Den Norske Statskirke. Dette finner vi også innenfor globaliseringen hvor blant annet blanding mellom kulturelle møter er ett av de åtte trekkene ved globalisering.

Sted er også en kilde til identitet, stedstilhørighet og stedfølelse. Nå kommer igjen mobiliseringen og globaliseringen inn. Ettersom mobiliseringen med sin lemlige reise gjør det lettere og raskere å transpotere seg selv rundt, kan det føre til at man får transnasjonale forbindelser. Altså en stedstilhørighet til flere steder. Det er kanskje i en viss grad lettere å knytte sin identitet til flere steder også. Oslo som en multikulturell by, gjør det kanskje lettere å legge til flere aspekter ved sin identitet, interseksualitet. Som muslim i Norge, kan man være norsk, og islamsk for eksempel. Dette åpner samfunnet i en større grad, også ettersom sted er en menneskelig arena for samhandling og aktivitet. Oslo kan man for eksempel se på som hjem i et relasjonelt rom, hvor man ser på hvor og hvem man føler seg hjemme med. Sammen i aktivitet er det lettere å finne felles verdier, interesser og løsninger noe som er viktig i en så samenevnd verden som det vi lever i.

Likvel kan det være negative siden ved mobiliseringen, globalisering og sted. Stedet kan for eksempel miste sin unikhhet. Det er eksogene prosesser som påvirker utenfra. For eksempel med utgangspunkt i Oslo igjen, byen er i dag ikke like tradisjonell som den var tidligere. Små hus av tre er ertsattet av store høye blokkleiligheter, og gaten som tidligere var fullt av blonde blåøyde normenn, er nå møtt av et hav av ulike mennesketyper, og etnisiteter. Dette er ikke nødvendigvis en negativ side, men stedet kan miste sin tradisjonelle unikhhet. Ettersom verden er såpass global blir den også mer intensivert, og kulturelle produkter spres verden over. Igjen fører dette til at steder og samfunn blir mer like, som igjen fører det vekk fra det tradisjonelle utgangspunktet.

Ta for eksempel språket. Språk som også som regel er knyttet til teritorielle grenser innenfor et sted vil også endres gjennom globalisering og mobilitet. Det er ikke kun snakk om språket i seg selv, men sosiolektene og dialektene som også endres og påvirkes. Det finnes nå flere typer norsk, for eksempel "kebab norsk" eller "slang" for alle typer ord og litteratur på skolen er ikke nødvendigvis skrevet på norsk. Språket og kulturen som er så tett knyttet sammen faller. Språk er et viktig grunnlag innenfor en definert gruppe, ettersom man har like kulturelle koder, og skaper en felles forståelse. Gjennom mobilitet møter Oslo flere språk å forholde seg til, det gjelder også aktørene og praksisene. Ettersom språket faller, kan det igjen føre til at hovedstaden for eksempel igjen mister sin tilhørighet.

Ettersom stedet kan miste sin unikhhet, kan det også føre til at det mister sin kilde til identitet, stedstilhørighet og stedfølelse. Globaliseringen har ført til at verden blir mer standardisert, og man finner de samme produktene, og materielle tingene over alt. Det gjør at dersom man er fra USA og vanligvis bor på et Clairton hotell, vil det ikke det samme hotellet i Oslo føre til en stedstilhørighet, snarere tvert i mot, kan man miste sin tilhørighet til dette stedet. Dette stiller igjen spørsmål om verden er blitt mer kulturelt homogen, altså enartet. Likevel er det viktig å vektlegge at det kan føre

til at folket ønsker å vektlegge sine tradisjoner, normer og verider, altså å gjøre seg selv mer unike, eller oppgi dem og bli mer like.

Mobilitet påvirker og endrer altså synet og forholdet til et sted. Med utgangspunktet i Oslo, kan vi se at for 50 år siden var ikke den norske hovedstad en multikulturell by. Dette ført med seg ulike goder. Det er lettere for oss som nordmenn åpne, forståelsesfulle og respektive. Vi får en mer global forståelse. Likevel har det også ført med seg negative sider, som at sted ikke lenger har den betydningen som det hadde tidligere. Det er "for" lett å forflytte seg innad og utad i land og på tvers av grenser. Stedet vil også endre seg med disse prosessene og tilrettelegge kultur og samfunn til det som er relevant. Altså vil industri, produksjon og geografiske forhold mm. endres ut fra de eksogene og endogene prosessen og tilpasse seg en mer gloablisert og standardisert verden. Det at verden blir mer mobil og globalisert er åpenbar faktor i dag. Mobilitet har ført til at synet på ulike steder endres, og at verden som sagt gjennom globalisering knyttes sammen til et tettere, mer sammenvevet sted.

Besvart.